

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. III. Afflictiones perferendas esse constanter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Stephanus Eduensis antistes, illud Deuteronomii c. 33. (Inundationem maris quasi lac fugent) sic explicat: Inundatio maris abundantia tribulationis, quae tunc fugitur, cum sulcis à justis reperiatur. Lac nutrimentum parvulorum, tribulatio pabulum fit electorum. Eluicem hanc maris vtique fuxit qui dixit: Sed & gloriamur in tribulationibus.

Hoc sanctorum hominum proprium est; quo afflictiores jacent in terrâ, hoc erectiores animo in caelum evolant. Vix ullus regum Ezechia melior, sed penè nullus etiam eo afflictior, ille tamen cladibus suis omnibus superior, crecto semper & magno in DEVM animo ferebatur.

Ferunt Bohemiae regi, Wenceslaum, eum profligato exercitu fractisque viribus captivus teneretur, interrogatum, quo animo esset, respondisse: Nunquam meliori. Se namque humanis praesidiis vallatum, rariùs de Deo cogitare, nunc iis omnibus exutum in Deo spem omnem locare, nec ferè aliud quidquam cogitationibus suis interesse, quam DEVM, qui sperantem in se minime sit deseriturus. En, quod dixi, quod calamitosiores probi, hoc & alacriores attolluntur in divina.

Romanus Sapiens iterum iterumque ac denuo & sapius quaerit: Quid praecipuum in rebus humanis est? Responsum ab ipso illud est. Posse laeto animo adversa tolerare: quicquid acciderit, se ferre, quasi tibi volueris accidere. Debutis enim ferre, si scisses omnia ex decreto Dei fieri. Flere, queri, ingemere, desistere est. Quid est praecipuum? Minus contra calamitates fortis & contumax: luxuriæ non adversus tantum, sed & infestus. Quid est praecipuum? Altos supra fortuita spiritus attolere, hominis meminisse, ut sive felix eris, scias hoc non futurum diu: sive infelix, scias hoc te non esse, si non putes.

Itaque, Christiani, alacriter & hilariter ferendum est, quicquid adversorum ex alto immittitur. Non ex tristitia, aut ex necessitate, hilarem enim datam diliget Deus. Proficiendum est, nec semper in classe infimâ hærendum; nec unquam nobis tam præclare proficisci videamur, quin paullo majora canamus. In gymnasio patientiæ primas non obtinet, qui solum patienter tolerat patientia, sed qui etiam libenter, & hilariter. Huic primum aut inter primos debetur præmium. Hilariter datorem diligit Deus.

CAPVT III.

Afflictiones ferendas esse CONSTANter.

Verorum lusus est flagello turbinem torquere. Hunc lulum sic instituit: Cum turbo multiplici gyro jam fatigatus vertigine laborat, jamque collapsurus videtur, puer illum flagello ferit, & in novos erigit gyros. Jam iterum fessum, flagello iterum iterumque increpat, ut rursus se rotet turbo. Hunc lulum DEVS in Orbe terrarum ludit.

Dii nos quasi pilas homines habent.

Plurimi jam jamque perituri videntur, cum ecce adest DEVS, & ruiturum erigit flagello; verberat, ut firmet; vulnerat, ut fanet; dejicit, ut erigat; malis oneratur, ut bonis omnibus æternum cumulet. Nos pilæ, nos turbines sumus, qui pilam impellat, qui turbinem intorqueat. DEVS est, qui quidem tot ictibus & impulsibus hoc agit, ut bajuli crucis non solum Patientes & Hilariter, sed & Constantes simus. Atque hic tertius ferendæ crucis modus, CONSTANTER. Quæ autem Constantia in adversis sit necessaria, nunc docēbimus.

3. Ferendæ crucis modus, seu documentum.

§. I.

Undem semper habere vultum, Socratis est, dicebant veteres. Nos paullo aliter: Eadem semper habere mentem, Christiani est. Et hæc querelarum penè maxima in gymnasio Patientiæ, plurima bene inchoari, malè finire. Malus finis est, finem ante finem facere. Quid, quaeso, sentiendum de crucigero illo, qui die Christi patientis lineam crucem ingentem conatu, obviisque humeris in se recipit, sed ubi onus optione gravius perferenscit, mox molem pineam ad proximas aedes acclinans: Ego, ait, succumbo; tu vide quem alium pro me bajulum nanciscaris, qui te domum reducat. Hic quidem inter crucigeros esse ceppit, non permanit. Ita nonnunquam pauperes & viribus exhausti homines, lignorum fascem in silvâ suscipiunt foco deportandum. Sed onus, quod inter eundem solet crescere, in viâ demum abijciunt: Ita nos consumpta denique omni patientiâ, in querulas voces erumpimus: Quis improbis & infans his laboribus non tandem succumbat? Cui fibra tam cornea est, ut tot cladibus non frangatur? Quis tam athenus, ut perferendis tot ærumnis par sit? Prolixæ sunt nimis hæc miseriæ, nec finem sui reperiunt. Ita tandem languemus, cadimus, jaccemus.

Plurima bene inchoari, malè finire, querelarum maxima in gymnasio patientiæ.

Qui perseveraverit, & boni, qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Christi Domini in cruce constantia quam variè, & quam validè fuit tentata? Si rex Israel, ajunt, si filius Dei est, descendat nunc de cruce, & credimus ei. Verum, ut Chrysostronus perquam elegantè: Ideo, inquit, de cruce non descenderat, quia filius Dei erat: Cui non difficile descendere de patibulo, qui potuit resurgere de sepulchro. Sed quia patientiam docebat, inquit Augustinus, ideo potentiam dissebat. Filii Dei constantes sunt, nec antequam consummatum est, pronuntiarint, finiunt.

Matt. 24. v. 22. Aug. tract. 27. in Ioann. 1. 1. 1. 1.

Permissum est quidem conceptissimis his verbis precari: Pater, transseat à me calix iste. Sed addendum semper: Verumtamen, non mea, sed tua voluntas fiat. Calicem hunc amarissimum, si sic velis, & DEVS, usque ad ultimas faeces exhauriam.

Aurificis est seire, quamdiu auro sit in igne sudandum, nec aurum priùs ex hoc balneo educitur, quam satis esse purgatum constet. Ita tanè non nostrum est nosse tempora, vel momenta quæ Pater possit in sua potestate. Nos aurum, DEVS aurifex est; flammæ exhibet aurum, cum visum fuerit aurifici.

Act. 1. cap. 1. vers. 7.

Et videre pertinacissimam multorum in rebus vilibus ac fluxis constantiam. Quoties audire est voces illas: Non cesso, non desisto; quod cepi, pertexam, quod aggressus sum pervincam; Aut Caesar, aut nullus; aut vincendum, aut moriendum; nullam quietis partem capiam, dum hoc effecerò. En constantia specimina!

Qui sitigitur quid in patientiæ gymnasio tam cito, tam facillè nota languescat Constantia? Est qui dicat: Non possum hoc amplius ferre. Dies: Non volo hoc amplius ferre. Posses, si velles. Sed ut equi in longiore itinere fatiscunt, sic in malis diuturnioribus lassescit nostra patientia. Imò, quod turpius, quandoque vix mala nos tangunt, & malis cedimus, ceptis desistimus, oblanguemus. Variamus quotidie iudicium, & in contrarium vertimus, vitamque scindimus diversissimis propositis.

Eam ob causam Annæus prudentissimè monens: Ante omnia, inquit, hæc cura, ut constes tibi. Major est ut proposita custodias, quam ut honesta proponas. Sed plerisque vita per lulum agit: iudicia nostra non tantum prava, sed & levia sunt. Fluctuamus, aliudque ex alio comprehendimus: perita relinquimus, relicta repetimus: alterna inter cupiditatem nostram & penitentiam vices sumus. Nemo proponit sibi quid velit, nec si proposuit, perseverat in eo, sed transiit: nec tantum

Seneca de vita cap. 1. et 20.

Gymnasium Patientiae. Pars III.

Eccl. 6. 27.
vers. 12.

eum mutat, sed redit, & in ea, quae deseruit ac damnavit, re-
voluitur. Preme ergo quod coepisti, & patientiam
persevera. Nosti Siracidae dictum: Stultus ut luna
mutatur. In gravi morbo est, qui sic lunaticus
est.

§. II.

Constantiam DEVS in omni honesto amat. Et
quaeso; Vbi, & qui sumus, cogitemus. Dum
vivimus, tirocinii annos agimus, tirones sumus, tiro-
ciniu domum habitamus, inter superos inferosque me-
dii; prout jam bene constantique nos tractaveri-
mus, ita domum fortiemur aeternam, & aut Supero-
rum illam, aut inferorum. DEVS nostrae tunc con-
stantiae experimentum capit, & praemium differt, ut
cumulatius reddat.

Eccl. 6. 27.
vers. 12.

Augustinus non immerito miratur, DEVM Ja-
cobo Patriarche tam familiarem, tanto tamen tem-
re celasse, quod filius Ioseph superstes ageret. Opti-
mus senex maerore conficiebatur ob Iosephum fi-
lium a feris, ut putabat, laceratum. Maerorem DEVS
nec verbulo mirgavit. Quid hoc sibi voluit? Iacobi
constantiam tentavit. Ideo & lucum geminavit, cum
amanatissimus suam Benjaminus a parente abstrahe-
retur. Ipsius Iosephi constantiam quantis DEVS ex-
perimentis inspexit? Decimus septimum annum
egerat Ioseph cum a fratribus venderetur. Decen-
nio servit; pudor illius quotidie ab heri blandissi-
me sollicitatus est: at ille stuprum adeo constanti re-
sistit, ut nec minis, nec lacrymis, nec precibus vin-
ci potuerit; in pudicitiae proposito immobilis persti-
tit. Inde castissimus juvenis in maleficorum carce-
rem conjectus, ubi cum regio pocillatore ac pisto-
re annum exegit. Duobus illis educis, biennium
insuper in vinculis traduxit, mira probitatis & pe-
ticipiae constantia. Nam innocentiam suam Deo
committens, neque se defendere curavit, neque
rem ita ut gesta erat, indiscere: sed vinculorum ne-
cessitatem constanti tulit, spe una se solatus, po-
tentiorum esse Deum his qui se vixerant, cujus cer-
te vigilantissimam providentiam insigniter est ex-
pertus. Nam post triennium in carcere consumptum
ad Pharaonem regem educatus, totius Aegypti Prorex
salvatus est. Atque tunc annum egerat tricesimum,
post quem octoginta deinde annis Aegypto praefuit,
in summo dignitatis gradu, regi proximus. Nempe hic
Dei mos est, longe maiorem meritis mercedem, mul-
toque semper amplius labore praemium largiri.

Gen. 6. 39.
vers. 10.

En patientis Constantiae amplissimam dignitatem!
Quapropter, quisquis es, esto fidelis usque ad mortem, &
dabitur tibi corona vitae.
Omnem rerum naturam consideremus: Quid
juvat artificium discere, non tamen ita perficere,
ut artis specimen possis edere? Quid cursura certas,
si prius consistas, quam ad metam pervenias? Quid
Patientiae gymnasium frequentas, si discendi constan-
tiam non cogitas? Nihil hic agit, qui dies complu-
culos, aut hebdomades vel menses sub ferula Patien-
tiae triverit, demum in impatientiam erumpens di-
cat: Saec diu discipulus fui: veteres de scholis cantilenas
navleo; deinceps me juris ero; ad pileum evolabo.
Agape tu mihi hos discipulos ab hoc gymnasio, mi-
nerval frustra dant; nihil sciunt, quamvis plurima dis-
cunt. Incautum incipiunt, quia cepta non perficiunt.
Constantia deest. Quid autem prodest incipere, si
nolis perficere? Dei perfecta sunt opera. Hebraeus rex Sa-
lomon vel inde laudatissimus est, non quod struere
templum coepit, sed quod ad fastigium perduxerit.
Aedificavit Salomon domum, & consummavit eam.
Christus patientissimus in hac schola praceptor,
discipulos illos minime amittit, qui conatu ingenii

Apo. cap. 2.
vers. 10.

Al liberta-
tem.

Dent. 6. 32.
vers. 4.

3. Reg. cap.
6. vers. 14.

ordiuntur, leges aliquamdiu observant, spiriti ali-
que in profectus faciunt, industriam non postremam
aderunt; at paulatim flaccescunt, scholas negligunt
metrae jam foecidiae se dedunt, tandem praeter im-
patientiam veterem nihil sciunt. Ab hinc desides, exe-
ste inconstantes. Hic nemini eruditionis testimonium
datur, nisi tam praclare se gesserit, ut iure de eo dici
possit, *Cursum consummavit.*

CONSUMMATUM EST, ultima omnium in
hac schola praefectio est, qui hanc non didicit, in
patientiae gymnasio frustra fuit. Apocalypsicus An-
gelus monet: *Tene quod habes, ut nemo accipiat coro-
nam tuam.* Hoc divus Basilius eleganti oratione ex-
ponit, qua quadraginta Martyrum constantiam ex-
tollit, qui Licinii Imperatoris auro ad Armeniae ur-
bem Sebast in sub puro Iove, aurâ perfrigidâ, saevien-
te hieme nudi pernoctare iussi sunt, ita frigore ne-
candi, Vox una omnium erat: Certemus, & emetia-
mur hoc stadium quod ingressi sumus; certamen
excipient coronae. Vocem firmarunt visa caelestia.
Nam unus aliquis est curatibus, dum vigilat, videt
Angelos de caelo submissos, qui triginta novem co-
ronas inter Christianos milites partentur. Hic ip-
se secum: Horum, inquit, quadraginta sunt: qua-
dragesimi corona tibi est? dum haec apud animam
suum volvit, unus est beato illo numero, vita nimium
amans, & tormentis impar in proximas thermas
transiit. Ah, delicate martyr, quid agis? Mortem
fugis? Imò ipsissimam mortem invenis, hoc ipso lo-
co, quo effugiendam credis. Nam repentinis fri-
goris & caloris vices non tolerans miser, pauldè post
expiravit. O miserum, ter miserum! incidit in Scyl-
lam, cupiens vitare Charybdin. Brevissimos dolores
horruit, in aeternos incidit; & quia Constantiam
amittit, supplicium incurrit sempiternum. At verò
ceteri ad supremum usque halitum constantissime
perseverarunt, coronâ digni, quia perseverantia pleni.

§. III.

ET cur in gymnasio Patientiae non perseveremus?
Angusto temporis gyro miseriae omnes claudun-
tur, celeri puncto finiunt dolores; tristius momen-
tum aeterna excipiet voluptas. *Vitam illam expectamus,*
inquit Tobias, *quam Deus daturus est his, qui fidem suam*
minquam mutant ab eo. Sic currite, hortatur Paulus, ut
comprehendatis.

Fuerunt qui Cynicum illum philosophum inter-
rogarent hunc in modum: Dic, mi Diogenes, cur
aetate tam provecâ tuam adhuc dolium habitas, cur
philosophiae tam rigida non renuntias? Quibus ille
Ridiculi vos estis homines, inquit, si curram in cata-
dromo, num cessem currere jam metrae vicinus, ut a-
lius mihi praemium praeripiat? Ego verò potius cursu
ferar concitatore.

Quin & nos paria cogitamus? quid stultius quam
deficere, cum fini sumus viciniore? Iam propè me-
tam contingimus, & cursum desinamus?

O passi graviora dabit Deus his quoque finem.
Sed Diogene multo sapientius Assitias Franciscus,
qui annis compluribus religiosissime sibi mortuus;
tandem ultimae cum Morte lucta vicinus: Incipia-
mus, inquit, o fratres, servire Domino Deo nostro; Franciscus
quia usque nunc partem profectimus.

Itaque constanti, o Christiani, constanti: pergen-
dum est in incepto, & brevissimum iter reliquum ala-
criter consiciendum. Ad hoc duo praecipue nos ju-
verint.

Primum est: *Suimet Accusatio.* In omnibus quae pa-
timur, reos nos fateamur. Pro se quisque dicat: Me-
rito hec patior: Ego quidem iustissime affligor. *Iustus*
es Domine, & rectum iudicium tuum. Rectissime dixit
Augustinus:

Vide obli-
cro, mi Lu-
cor, Trif-
mesium
meum 11.
c. 8. de la-
constantia
humana
lunaticu.

Apo. cap. 4.
vers. 11.

Tob. cap. 12.
v. 18.
1. Cor. cap.
9. v. 24.

Virg. 2. 21.

1. vita 5.
Franciscus
14.

Dico ad
perseve-
randum
adjuvoria
Primum
psal. 118.
v. 137.

Aug. ser. 8. Augustinus: *tu licet a Dei plerumque oculis nunquam tamen in iusta. Quamdiu nosmet infontes credimus, & immentes affligi, tamen & patientia languet, & constantia.*

Egyptii Protegis Iosephi fratres, profecto exploratores non erant, ut arguebantur, monetam etiam pro tritico fidelissimè repræsentant, dominicum sphyrum neutiquam furati fuerant, nihilominus reos se professi; Merito, a iunt, *hec patimur, quia peccavimus in fratrem nostrum, idcirco venit super nos ista tribulatio.* Imitemur, obsecro, & dicamus. Merito hæc patimur, tametsi suspicio, fraudis, error, mendacium pessimam in nos fabam cu dant, idque in infontes; Nihilominus, merito hæc patimur, hæc & graviora vel milles meriti, rei surus. At ego, inquit, hæc in re innocentissimus accusor. Esto. Quid jam? Num ideo te reum negabis? Recordare, queso, ante annos triginta, aut etiam quadraginta noxam à te commissam, & nondum per solutam poenam. En, exa etor jam adest, & solutionem B postcit. Equam vis objecti eriminis nullam culpam sustineas, compos tamen fuisse culpæ jam pridem patratæ, sed nondum expiatæ: *idcirco venit super te ista tribulatio.* Ergo nunc exede, quod dudum intrivisti.

§. IV.

Paul. Diacon. I. Rene Imperatrix, quod Paulus Diaconus narrat, à suomet famulo pulsà imperio: Ego, ajebar, Deo acceptum sero quod me orphanam & indignam ad imperium exererit; quod verò jam deieci me permittat, meis id peccatis adscribo; in cunctis autem malis & bonis sit nomen Domini benedictum. Vox digna celo. Hoc est inter serenos & nubilos soles eundem præ se ferre vultum, & instar Helio tropij ad suum semper respicere Phœbum. Atque hoc etiam perditissimum latronem Apostolis priorem, in paradysum exivit, quod è cruce velut è cathedrâ suorum ipse scelus præ co proclamavit. *Et nos quidem iuste.* C Latronum aliter pœnè reum se negat, dum improbè libertatem postulat.

Cum ad portas Bethulæ jam hostis esset, & in urbe ingens omnium ejulatus audiretur, Iuditha vidua castissima in concionem progressa, ut flentes in spem erigeret: Nos ergo, inquit, non ulciscamur nos pro his quæ patimur: sed reputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia minora esse flagella. Domini, quibus quasi servi corripimur, ad emendationem, & non ad perditionem nostram evenisse credamus.

Itaque cum affligimur, aut punimur, non in alios culpam, sed in nos ipsos referamus, ac fateamur, nos longè mitius, quàm commoverimus, puniri à Deo, qui more suo poenam statuit noxæ semper minorem, & apud ipsos etiam inferos, ut Theologi loquuntur, citra condignum punit. Hinc Iobus sapientissimè optans: Atque utinam, inquit, Deus loqueretur tecum, ut intelligeres, quid multo minor exigeris ab eo, quàm mereris. D inquit as tua. Tu complurim scelerum tuorum oblitus, non itidem Deus, qui satius est redditor, qui minus exigit quàm debeas. Quisquis igitur in miseriam est, assidue dicat: Peccavi; & ego quidem justè punior; merito hæc patior; minora exigo, quàm mereatur iniquitas mea; nimium molli tangor ferulâ; multo graviora commeri. Atque hoc primum est, quod diximus, Constantiæ adjumentum, *Suimet Accusatio.*

Alterum, *Divine Voluntatis ac Providentiæ consideratio.* Omnia quæcunque patimur, Deo volente patimur. Deus ab æterno non solum pravitit, sed & voluit ut unusquisque in eas omnino miseras incidere, in quas revera jam incidit. Itaque seporemur culpam à poenâ, tollamus ab afflictione delictum; & dicendum erit; Iustus Deus, ut nullius peccati est auctor, ita omnium afflictionum & poenarum princi-

palis (atque ut theologi loquuntur) *positiva effectiva causa est.* Non vult Deus, sed permittit ut noxa seu culpa quæ plurimarum sæpe miseriarum ac poenarum causa est, committatur. Sed commissa culpa vult etiam, quia justus est, ut sequatur poena.

Ergo à Deo Deique Voluntate ac Providentiâ universæ calamitates & ærumnæ in nos immittuntur. Deus vult, (quod probè capiamus) ut his omnino, quibus preamur malis, preamur. Ideo, quisquis es, debes velle hæc pati (quod Seneca monet) cum scias ex decreto Dei fieri. Amantissimus hic pater liberos suos severè educat.

Fit nonnunquam ut in plateis pueri ludant, virgarum metu securi. Sed imperatissimus adest vir quispian honestus, qui unius è turbâ adolescentuli aures arripiens, missellum à focis abducit. Quisquis hoc fieri cernit, mox affirmat: Proculdubio hic pueri parens est; filium suum abducit, alios non curat. Ita nos sæpe dum ludimus, dum nugamur, dum lascivimus, ab optimo parente abducimur à lusu. Qui lusus nostros afflictionibus turbat, qui aurem pervellit trahitque, non ignotus homo, non alienus est; pater est. Nam quem diligit Dominus castigat (millies inculcandum) *flagellat autem omnem filium quem recipit.* Quod si extra disciplinam estis, ergo adulteri, & non filii estis.

§. V.

Hispanica quædam vina ejus generis sunt, ut in sua patriâ non sine horrore bibantur, cum trans maria vehuntur, saporem & odorem acquirunt gratissimum. Ita nos Deus trans mare afflictionis vehit, ut austeritate positâ optimum patientiæ odorem acquiramus. Dei nutu fiunt hæc omnia. Quâ ratione vinum austerius mansuetos mores doceatur, jam supra dixi; addo istud:

Hieronymus Cardanus, vir varæ eruditionis affirma, ab exploratâ experientiâ constare, Musti dulcedinem servari posse hac industria: Si dolium, inquit, intus & extra pice oppilatum, dulci vino licet sacculento impleatur, & menslem flumine mergatur, anno integro nil decedet dulcedini, quam picis calor & aquæ frigidus defendunt.

Non aliter agit nobiscum Deus, qui nos calamitatum aquis immergit, ne in pravos mores degeneremus, & aceturus famus. Vtique hoc fluvio mersus est rex ille qui vociferatur: *Libera me ab his qui oderunt me, & de profundis aquarum.* At ubi his aquis extractus est, de eo sibi se gratulatus est: *Miser de summo, & accepit, & assumpsit in aquis multis.*

Lætiensis abbas Ludovicus Bloisus ad rem dixit, quod grandissimis & planè aureis characteribus videtur exarandum. Verba piissimi scriptoris hæc sunt: *Quidam amicorum Dei, ait: quem Deus domis potioribus exornare, sublimiterque transformare decrevit, eum non blandè & mollior lavare, sed totum in mare amaritudinis immergere consuevit.* Nota hoc, mi Christiane, nota, nota: non vinolaceo te lavandum, sed mari salissimò & amarissimò immergendum. Et hoc tibi balneum pater amantissimus paravit ab æterno.

Quapropter omnia omnino, læta, tristia è Dei manu acceptanda, & hoc tenore constantissimè pergendum, usque in finem. Quot psalmos rex Hebræus composuit hac inscriptione: *Psalmus usque in finem,* qui scilicet à primo ad ultimum usque versum decantandus fuit. In Patientiæ gymnasio, non theatrales fabulas, non nuptiale canticum modulari cepimus, sed mortuale, sed lugubres threnos, quos profecto pessimè canimus, si non canimus usque in finem. Nunquam decrit quod patiamur.

Verissimè dictum: *Vna tentatione seu tribulatione receperit, alia supervenit; & semper aliquid ad patiendum habebimus.*

Vide Helio tropij meri. Et hic supra part. 2. c. 6.

Heb. c. 12. vers. 6.

Card. l. 13. de Subilit. mih. p. 282.

Pl. 68. v. 15.

Pl. 17. v. 17.

Pl. Instit. spirit. c. 3.

Thom. de Kemp. l. 1. c. 13. v. 3. & l. 3. c. 20. n. 3.

Paul. Diacon. l. 13.

Iudith. cap. 8. v. 26. & 27.

Culpa in nos non in alios referenda.

Iob. c. 11. v. 5. & 6.

Ecclesi. c. 5. v. 4.

Secundum Constantiæ adjumentum.

Misericordias di. & peccata non culpam.

vimus: sed & priore adhuc durante consuetu, alii plures super-
venient, & insperatè. Ideo threni sic modulandi sunt, ut
modulorum fines extendamus. Cantandum est car-
men Patientiæ usque in finem.

Præmium
datur per-
severanti-
bus;

Inchoantibus præmium promittitur, sed perseve-
rantibus datur. Iudas Iscariothes optimè coepit, sed
pessimè finivit; laudatur illius initium, sed finis dam-
natur. Multorum est incipere; paucorum finire. E
beati Gregorii sententiâ: Virtus boni operis perseve-
rantia est, quæ sola coronatur. Incaustum bonum agi-
tur, si ante terminum vitæ deseratur.

Bernardus ad hoc variè inflammas: Profrus, in-
quit, absque perseverantiâ nec qui pugnat, victoriam;
nec palmam victor consequitur. Vigor virium, virtu-
tum consummatio, foror est Patientiæ Perseverantia.

Ideo dia-
bolus soli
persevera-
tiæ insidia-
tur.

Tolle perseverantiam, nec obsequium mæcedem, nec
beneficium gratiam, nec laudem habebit fortitudo.
Diabolus soli semper Perseverantiæ insidiatur, quam
solum virtutem novit coronari. Nimirum Finis, non
pugna coronat. Lauda navigantis felicitatem, sed
cum venerit ad portum. Parum est crucem humeris
recepisse, nisi eam deportaveris usque ad metam. *Ve-
his qui postulerunt sustinentiam.* Eja fortiter, Christiani, &
constanter, ne in nos cantetur fabula,
Cepisti melius, quam desina: ultima primis
Dedecori sunt

Ecclesi. cap.
2. v. 16.

Divinus Paulus Miletî sentibus valedicens liberè
proclamat: Vincula & tribulationes Hierosolymis me ma-
nent. Sed nihil horum vereor, nec facio animam meam pre-
tiosorem quam me, dummodo consummum cursum meum.
Sequamur præcæti vocem, & accinamus; pro se quil-
que dicat: Quoquo pretio, quibus quibus impensis, &
gratumis coemendum sit cælum; oderint, persequan-
tur, vexent, lacerent me, quotquot volunt; mala me
onerent, quotquot Deo placuerit immittere; omnia
facere, omnia pati paratus sum, dummodo consum-
mem cursum meum, dummodo liceat ad finem dice-
re: CONSUMMATVM EST. Puctus labori, fatidicè, re-
spondebit abundantissimus, æternus.

Athor. e. 30.
v. 23. & 24

CAPVT IV.

Afflictiones tolerandas esse cum GRATIA-
RVM ACTIONE.

Phidias artificum nobilissimus, plastes doctissi-
mus, è luto, cerâ, gypso, marmore, ligno, ære, ebo-
re, argento, auro, ex omni denique materia statuas, &
ex omni panè ligno Mercurium potuit effingere. Af-
firmat Seneca: Non ex eboze tantum Phidias sciebat, facere
simulacra: faciebat ex ære: si marmor illi, si adhuc vitiozem
materiam obrulisset, fecisset quale ex illâ fieri optimum posset.
Quod si ligno rudi & nondum dolato vox fuisset, uti-
que gratias huic magistro suo maximas habuisset,
quod eruditæ manus beneficio licuisset sibi pristinam
deformatam exure.

Seneca epist.
35. sine.

Ærumnis & afflictionibus homo sic dolatur ab
omnifcio artifice Deo, ut in novam omnino dignitatè
reformetur. Ideo par est, ut suo Phidias gratias agat
informis antea truncus, nunquam in tam elegantem
statuam mutandus, nisi tam multum sui amisisset, do-
labris inclementer & asperè tractatus.

Quartus
afflictionis
tolerandæ
modus, seu
documen-
tum.

Diximus ad versa omnia Patienter, Hilari-
ter, Constantè toleranda. His quartum addimus modum, Cum
GRATIARVM ACTIONE, seu, Gratè. Cur autem gra-
tiæ sint agendæ pro calamitatibus alioquin ingrati-
ssimis beneficiis, jam exponemus.

§. I.

Germano-
rum veteru

Germani veteres suos olim liberos erudierunt, tra-
ditis per certa symbola præceptis. Inter quæ &

hæc numeranda. Siquando iter feceris, ajebant, non erga libe-
prius è loco, ubi fessus accubueris, abeas, antequam ter-
ros præspice. Hoc scilicet volebant, attentè circumspice.
despuas. Hoc scilicet volebant, attentè circumspice.
rent, si quando viatores essent, ne quid sarcinularum
post se reliquissent. Sic & stellas digitis monstrari ve-
tabant, non quod nefas sit manum ad sidera intende-
re, sed quia curioso stellarum aspectu oculorum aciem
hebetari credebant. Sic etiam prudenter monebant:
Si quid te ulserit, dicito, Deo gratias: Aut, Rependat
hoc Deus. Præceptum sanè aureum, & ad rem nostram.
Quidquid ignium, quidquid ad verforum te ustularit,
quisquis hominum te laeserit aut turbarit, tam amplas
tu age gratias, pœnde ac si stipem liberalissimam ac-
ceperis.

Solent etiam parentes serii suos liberos condoce-
facere, ut virgæ castigati, virgæ osculentur. Sic & in
scholis discipuli melioris indolis magistro gratias a-
gunt, cum cæsi sunt, perinde si dicant: Domine Præ-
ceptor, me punitum non agrè fero; pœnas merui:
jamque mihi potius gratulor, quod etiam nunquam magi-
stro meo curæ sim; quàm nondum spem omnem de
me abjecerit. Et quid indignè? Præceptoris est in di-
scipulos animas vertere cum delinquant, ita in poste-
rum cautiore fiunt. Bonam indolem, sed raram,
quæ plagas hoc ore concoquit! Ita decet: In omni pa-
tientia & longanimitate, cum gaudio gratias agentes Deo
triqui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum. Atqui hæc
pars, hæc fors sanctorum est, Pati plurima, & gratias a-
gere, quod tanto se Deo dignetur honorè.

Ut hoc ipsum Christianis omnibus validissimè per-
suaderetur, divina Chrysoctomi facundia mirè labo-
ravit. Chrysoctomum ipsum loquentem audite: Hæc
est, inquit, Voluntas Dei, semper gratias agere: hoc est animæ
sapienter instituta. Passus es aliquid mali? si velis, non est ma-
lum: gratias age Deo, & malum in bonum transmutasti. Dic
tu quoque quemadmodum Job: Sit nomen Domini benedi-
ctum in sæcula. Quid enim tale, quæso passus es? Incubuit
morbus: At nihil novum est, corpus enim mortale nobis est, &
pati natum. Sed pecuniarum inopiâ? Verum & hæc acquiri-
possunt, & amitti, & hic tantum manent. Sed ab inimicis in-
sidia & calumnia? Sed nos in his injuriam non patimur, sed
illi qui faciunt. Peccavit enim non qui male passus est, sed qui
male fecit.

Quidquid ergo malorum te premat, age Deo gra-
tias, & malum in bonum transmutatum est. Ne igitur, Idem
quod idem Chrysoctomus monet, in tentationibus in-
dignemur, neque angustiemur, neque tumultuemur. Tob gra-
tias vitulus diabolo intulit, cum sfoliatus materia statuas, &
cum pauperibus sua distribuit. Omnibus enim privatum, ge-
nerosè & cum gratiarum actione id ferre multò majus est,
quam in divitiis degentem facere elemosynam, sicut in hoc con-
tigit iusto.

At, ignis iniquædus sapius substantiam tuam absumpsit, &
foram donum populatus est? Reminiscere eorum quæ Job ac-
ciderunt: age gratias Domino, qui prohibere potest, & non
prohibuit, & tantam recipies mercedem, quantam si omnia illa
in pauperum manum reposuisses! Hoc ipsum iteratò affir-
mans, inquit, habebis mercedem cum eo, qui pecunias
suas pauperibus largitus est, si amisit illis gratias egeris, & cum
ad divitiores ire poteris, sustinueris illas magis non recipere,
quam hoc pacto recipere.

Sed in pauperie degis, & fame, & infinitis periculis? Re-
cordare Lazarum cum inopiâ, & orbitate, & innumeris aliis
pugnantem molestiis, & hæc post virtutem tantam, Recordare
Apostolorum, qui & in fame, & in siti, & in nuditate dege-
bant; prophetarum, justorum; & omnes ipsos invenies non de
divitiis, non de gaudentibus, sed de egentibus, tribulatis, &
angustiatis esse. Hæc apud te ipsum colligens, Domino gratias
age, quod te hujus fecit participem, non exosus, sed & valde di-
ligens: quoniam & illos tot gravia pati non permisisset, nisi
vehementer amasset, Nullum gratiarum actioni par bonum.

Hoc